

Carles CAMPS MUNDÓ

La mort i la paraula

Barcelona: Proa, 2010, («Els llibres de l'Òssa Menor», 312),
92 p. 15 €

Una de les revolucions epistemiques produïdes durant el segle XX fou el fet de certificar la natura constitutivament lingüística de l'ésser humà, tota una ruptura de què es nodriren tant les avantguardes literàries com altres disciplines artístiques. En aquest sentit, es pot incloure Carles Camps Mundó (Cervelló, 1948) dins aquesta tradició, ja que la seva poètica assaja una investigació sobre els límits del llenguatge identificats amb el seu món, per dir-ho malmetent la coneguda sentència wittgensteiniana. Després d'haver conreat la poesia visual durant la dècada dels setanta –fet que li valgué participar col·lectivament en la primera exposició de poesia visual a Barcelona l'any 1972– i d'uns quinze anys de silenci editorial, el poeta es decidí per la poesia discursiva amb *L'absent* (1989) i *Lliçó de tenebres* (1996). De llavors ençà, la seva ha estat una represa literària sense interrupcions ni provatures, amb què l'autor ha desenvolupat el que ell mateix anomenà una «metafísica negativa»: un sondeig sobre la mortalitat i el dèdal lingüístic de l'ésser i que ha culminat amb una obra com la del darrer Premi Carles Riba 2009: *La mort i la paraula* (2010).

Amb un títol provinent d'un poema de Matthias Claudius i que Franz Schubert usà per a un quartet de corda, *La mort i la paraula* assoleix el cim traçat per la poètica practicada en llibres anteriors, com *El contorn de l'ombra* (2006) o *En nom de la paraula* (2009). Aquest cop, però, Carles Camps conjuga aquells trets amb una vivència ben explícita: el patiment d'una malaltia neoplàstica. Així, dividit en tres seccions i un epíleg, la primera part del poemari s'enceta amb la tesi que la paraula colonitza el món, un atribut exclusivament humà, tal com el record i el desig, enfront de «l'instant i l'instint» animal, tot seguint els conceptes usats pel poeta. Mitjançant l'ús d'erotemes i del políptoton («és més silenci que el silenci que sentim silencios?» p. 21), l'autor planteja tota una sèrie d'interrogants al voltant de l'existència humana i sota la tradició de Carles Riba o Joan Vinyoli, sia referint-s'hi des del déu menor que encara creu en el llenguatge sia des del baluceig del nadó davant del crit o el cant, respectivament. En la segona part, però, es produeix l'aparició temàtica de la malaltia mitjançant l'ambivalència dels oxímorons *vida morta i mort viva*, tant des del vessant de la cura com de la convalsència. Amb un vers descarnat i molt més proper al sentimentalisme («No, no t'acostis als meus versos / ¡No te m'acostis!» p. 49), aquesta segona part és la més crua a causa de l'assumpció que la malaltia

també colonitza el propi cos o que la por del rebrot del cranc certifica la coexistència de la mort i l'esperança dins aquest mateix temor. Finalment, la tercera part conjuga les anteriors mitjançant el tractament de la consciència de la senectut, les capacitats expressives del silenci i una progressiva cosificació del jo poètic amb què es voldria retornar a un estadi de pura contemplació prelingüística, com el dels nadons, referència que ja apareix al principi del poemari i que donaria peu a considerar-ne l'estructura cíclica tot i l'epíleg inexcusable.

Un dels trets més destacables de *La mort i la paraula* és la traça amb què Carles Camps defineix l'inefable no com allò indicible per naturalesa sinó per la incapacitat de l'ésser humà, i com l'experiència de la defunció sols és designable per circumloquis. Així, per una banda, i a nivell estilístic, val la pena fixar-se com el primer cop que l'autor anomena la pròpia mort («Encara que no ho pugui dir, deixeu-m'ho dir: / sóc gos, colom, qui sap si serp, i em moro», p. 23) és en el quart poema i des de la prosopopeia. A més, aquest és el primer cop que apareix un vers acabat en paraula plana després dels tres poemes anteriors, on tots els versos conclouen en mots aguts a fi de mantenir una tonalitat sil·làbica ben sincopada. Per altra banda, un dels elements rellevants de *La mort i la paraula* és que l'autor mai no anomena la malaltia pel seu propi nom («Noto a la boca l'amargor de la paraula vulnerable», p. 59), sinó que sempre s'hi refereix metonímicament («metàstasi», «tumors») com si la seva denominació conjurés l'òbit. Com es pot comprovar, el treball esmerçat en aquests versos per Carles Camps és ben notori.

Segons Edward Said, tot acte d'imperialisme és un acte de violència. Amb *La mort i la paraula*, Carles Camps és conscient de ser subjecte i espai d'aquesta pugna perduda d'antuvi, però també sap que cal lluitar amb la paraula i des d'ella. Al cap i a la fi, si la paraula colonitza el món, i la malaltia el cos, el lector es pot aventurar a considerar si la paraula escrita d'aquest poemari no esdevé també un tumor que assetja la veu i que parasita la consciència sense poder substituir-les mai. Certament, aquesta és una hipòtesi ja present al *Fedre* platònic i desenvolupada per Jacques Derrida. No debades, tot referint-nos a un dels aforismes publicats per Carles Camps al número noranta d'aquesta mateixa revista, l'autor afirmava: «Només aconseguixo escriure fragments d'allò que no podré escriure mai». Sortosament, Carles Camps no esmenta la defallença.

Jordi Florit Robusté